

Eiropas Komisija (EK) beidzot nākusi klajā ar priekšlikumu ne tikai par jauno daudzgadu budžetu, bet arī par to, kā atjaunot ekonomiku, ko jūtami ietekmējusi "Covid-19" izraisītā krīze.

JĀNIS GABRĀNS

Piedāvāts izveidot 750 miljardus eiro lielu Atjaunošanas fondu, kura līdzekļi tiktu novirzīti investīcijām un programmām. Šie 750 miljardi eiro būtu kā papildu finansējums daudzgadu budžetam, kas plānots 1,1 triljonu eiro liels. Naudu Atjaunošanas fondam plānots aizņemt finansu tirgos, aizņēmumu garantējot ar ES budžetu. Aizņēmums jāsaņem atdot no 2027.gada, un atmaksas termiņš ir 30 gadi.

Pēc EK izteiktā piedāvājuma Latvijai no Atjaunošanas fonda būs pieejami 2,9 miljardi eiro.

Komisijas priekšsēdētāja Urzula fon der Leiena uzskata, ka šādi Eiropas valstis izrādītu savstarpējo solidaritāti: "Mūsu priekšā atkal ir izvēle starp divām iespējām: vai nu katrs ejam savu ceļu, atstājot aiz muguras valstis, reģionus un iedzīvotājus un samierinoties ar savienību, kurā dažiem ir viss un citiem nav nekā; vai arī ejam pa šo ceļu kopā, brūģējot stabili attīstību mūsu iedzīvotājiem un nākamajām paaudzēm. Mana izvēle ir vienkārša: es gribu, lai mēs kopā spertu jaunu, drosmīgu soli."

Aptuveni 80 procenti no šiem 750 miljardiem eiro tiks novirzīti Atjaunošanas un noturības instru-

Nākamās paaudzes Eiropas Savienība

mentam, kas faktiski būs jauna budžeta programma Eiropas Savienības (ES) daudzgadu budžeta ietvaros. Instruments pēc pieprasījuma atbalstīs dalībvalstu investīciju un reformu plānus, un faktiski tas būs galvenais instruments "Covid-19" pandēmijas izraisīto ekonomikas negatīvo seku mazināšanai.

Atzinīgi priekšlikumus vērtē Eiroparlamenta deputāti no Latvijas. Inese Vaidere norāda, ka doti pozitīvi signāli atveseļošanās periodam, kas tiek dēvēts par "nākamās paaudzes Eiropas Savienību". Komentējot jauno ES daudzgadu budžetu un ekonomikas atveseļošanas instrumentu, viņa norāda: "Smagā krīze prasa izlēmīgu rīcību, tādēļ pozitīvi vērtēju priekšlikumu tuvākajos gados divkāršot Eiropas fondus, lai mūsu ekonomika iespējami ātri atgūtos. Jaunie budžeta plāni paredz, ka pieaugs Latvijai svarīgie kohēzijas un reģionālās attīstības fondi. Vienlaikus uzsvars likts uz ES nākotnes finansēšanu – zaļu un digitālu izaugsmi, ieguldījumiem zinātnē un jauniešos. Tiek lēsts, ka kopumā Latvija līdz 2027. gadam varētu saņemt pat vairāk nekā 8 miljardus eiro, salīdzinot ar 4,4 miljardiem pašreizējā budžeta periodā."

Ivars Ijabs intervijā Latvijas Radio atzina, ka beidzot tiek runāts par reālu naudu: "Jā, šis ir ambiciozs projekts, un jāskatās, kāda būs virzība. Ja skatāmies

Latvijas ieguvumu, tas ir ļoti ievērojams, 2,9 miljardi eiro ir desmitā daļa no mūsu IKP, ko mēs no ES varētu saņemt turpmākajos divos trijos gados. Tas Latvijai būtiski varētu palīdzēt tikt ārā no krīzes."

Ar šo aizņēmumu Eiropas Savienība gatavojas darīt to, ko vēl nekad nav darījusi, – uzņemt parādsaitības visiem kopā kā vienotam veselumam. Ja to izdosies panākt, tas būs milzu solis uz priekšu savstarpējā uzticībā.

Sandra Kalniete uzsver, ka nekas nerada tik spēcīgu vienojošu efektu kā kopīga nauda: "Ja līdz šim dalībvalstis bija tās, kas pieņēma galējos lēmumus, šobrīd, krīzes novājinātas, tās nav spējīgas ieguldīt ekonomikas atveseļošanā. Tāpēc tās piekrīt, ka EK daudzgadu budžetu, ko veido dalībvalstu iemaksas, izmanto kā garantiju lielam aizņēmumam."

Gaidāmas asas diskusijas gan par daudzgadu budžetu, gan par šo Atjaunošanas fonda aizņēmumu.

Sāds aizņēmums padara ciešākas kā ekonomiskās, tā arī politiskās saites starp ES dalībvalstīm un palielina savstarpējo atkarību."

S. Kalniete norāda, ka patlaban nav skaidrs, kā EK aprēķinājusi dalībvalstīm iezīmētās subsīdijas no Atjaunošanas fonda, bet 2,9 miljardi eiro Latvijai ir ievērojama summa: "Šobrīd vēl nav skaidrs, kas tās būs par programmām, kādi būs kritēriji, kā dalībvalstis varēs saņemt šīs subsīdijas un kas uzraudzīs, lai līdzekļi tiktu izmantoti ekonomikas atdzīvināšanai, nevis īslaicīgu vajadzību aizlāpīšanai. Visiem jāatceras, ka Atjaunotnes fonds paredzēts ekonomikas ilgtspējas palielināšanai, lai ES varētu atgūt savu globālo konkurētspēju līdzās Ķīnai un ASV."

I. Ijabs kā pozitīvu vērtē aspektu, ka zināma daļa fonda naudas tiks piesaistīta pašu valstu iekšējām reformām, lai tās kļūtu "zaļākas", modernākas, veikspējīgākas un konkurētspējīgākas: "Ir būtiski, ka šī ir nauda reformām. Ka naudu nevis vienkārši iedod, bet ar nosacījumu, ka tā jāizmanto tā, lai tad, kad izejam no krīzes, visi kopā būtu daudz efektīvāki un konkurētspējīgāki. Tas uzskatāmi parāda, ka ES strādā ilgtermiņā, tas attiecināms gan uz ekonomikas glābšanas plānu, gan daudzgadu budžetu."

Protams, gaidāmas asas diskusijas gan par daudzgadu budžetu, gan par šo Atjaunošanas fonda

aizņēmumu. To atbalstījusi Vācija un Francija, bet kā reaģēs valstis, ko dēvē par "taupīgajām" – Austrija, Dānija, Zviedrija un Nīderlande – vēl jāgaida.

S. Kalniete uzsver, ka būtiski, lai 750 miljardu eiro aizņēmums nepalielina ES dalībvalstu nacionālo parādu, kaut arī ES daudzgadu budžets kalpo kā garantija tā saņemšanai: "Šim seko visstrīdīgākais jautājums. Aizņemtie 750 miljardi eiro pēc 2027.gada būs jāsaņem atmaksāt, un to var izdarīt no ES budžeta tikai tad, ja ES Padome piekrīt pašu resursu palielināšanai un parāda segšanai no tiem. Latvijai un visai Austrumeiropai ir būtiski saprast, kāda ir saistība starp ES daudzgadu budžetu un Atjaunotnes fondu. Abi šie priekšlikumi tika prezentēti kopā, cerot, ka dalībvalstis piekrītīs iemaksāt ES budžetā 1,1% no IKP, saredzot iespējas papildu finansējumam no Atjaunotnes fonda."

Eiropas Parlaments aprīļa vidū pieņēma rezolūciju, kurā prasīja vērīgu atgūšanās pasākumus, lai atbalstītu Eiropas ekonomiku pēc "Covid-19" krīzes, tostarp ES budžeta garantētas "atveseļošanās obligācijas". Rezolūcijā atzīts, ka Eiropas Savienībai vajadzīgs vērīgs "atveseļošanās atjaunošanas pasākumu kopums", kas jāfinansē, palielinot daudzgadu budžetu, kā arī no pašreizējiem ES fondiem un finanšu instrumentiem. Pasākumu kopuma pamatā jābūt Eiropas zaļajam kursam un digitālajai pārveidei, atzina Eiroparlamenta deputāti, piebilstot, ka pasākumos nevajadzētu ietvert esošo parādu kopīgošanu, bet tie jāorientē uz jaunām investīcijām. □

Raksts tapis sadarbībā ar Eiropas Parlamenta biroju Latvijā

Cēsu klīnikā atjaunoti visi pakalpojumi

Pēc vairāk nekā divu mēnešu pārtraukuma no vakardienas Cēsu klīnikā pilnībā atjaunoti visi pakalpojumi: ambulatorās speciālistu konsultācijas un izmeklējumi, plānveida operācijas Vidzemes Mazinvasīvās ķirurģijas dienas centrā.

IVETA ROZENTĀLE

Cēsu klīnikas valdes loceklis un Pakalpojumu reģistrācijas, uzskaites un kvalitātes kontroles daļas vadītāja Olga Rudzīte, vērtējot pieejamību izmeklējumiem un ambulatorajām speciālistu konsultācijām, teic: "Pašlaik Cēsu klīnikā pieejamība vērtējama kā laba, jo, ar dažiem izņēmumiem, pie speciālistiem var pierakstīties šī mēneša vai vismaz tuvāko trīs mēnešu laikā."

Jau tuvākajās nedēļās iespēja saņemt valsts apmaksātas ambulatorās konsultācijas pie vairākiem bērnu speciālistiem: pediatra, ķirurga, dietologa, arī anesteziologa, vispārējā ķirurga, plaušu slimību ārsta, rehabilitologa, au-

su, kakla un deguna ārsta (klīnikā pēc vairāk nekā gada pārtraukuma pieejams LOR speciālists). Tāpat iespējams veikt rentgena izmeklējumus, elektrokardiogrāfiju, veloergometrijas slodzes testu, saņemt konsultāciju diabēta mācības kabinetā. Mēneša laikā iespējams saņemt bērnu endokrinologa, ginekologa, pieaugušo acu ārsta, urologa, traumatologa un fizioterapeita konsultācijas, veikt vēdera dobuma orgānu ultrasonogrāfiju.

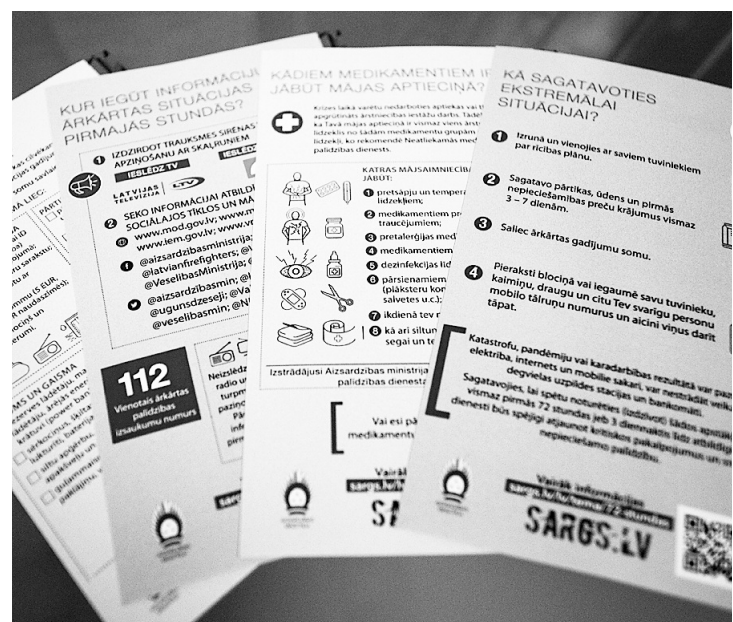
Divus līdz trīs mēnešus garas rindas ir pie bērnu un pieaugušo neirologa, ādas slimību ārsta, flebologa, kā arī uz datortomogrāfiju, vairogdziedzera ultrasonogrāfiju, galvas, kakla un kāju asinsvadu izmeklējumiem, fibrogastroskopiju un fibrokolonoskopiju, bet pie bērnu acu ārsta pieraksts iespējams novembrī. Visgarākās rindas, līdz pat gada beigām, ir uz ehokardiogrāfijas izmeklējumiem un nefrologa konsultācijām. Olga Rudzīte norāda, ka pastāvīgi tiek meklētas iespējas, lai varētu pacientiem piedāvāt konsultācijas papildlaikus gadījumos, kad rindas pie speciālistiem ir garas: "Tā, piemēram, galvas un kakla asinsvadu izmeklējumam, kam rinda uzreiz pēc pakalpojumu atjaunošanas arī bija līdz gada beigām, pateicoties

speciālistu atsaucībai un iespējai piedāvāt papildu laikus, tika saīsināta līdz augustam."

Cēsu klīnika uzsver, ka pacientiem, ierodoties uz vizītiem, jāievēro noteikti piesardzības pasākumi: uz vizīti vēlams ierasties ne agrāk kā 20 minūtes pirms tās sākuma, lai mazinātu saskarsmes iespējas ar citiem pacientiem; ienākot klīnikā, jādezinficē rokas, jāuzliek sejas maska (to bez maksas izsniegta pie garderobes), jāuzvelk bahilas; jāievēro divu metru distancē no citiem pacientiem un darbiniekiem. Jāatgādina, ka Mazinvasīvās ķirurģijas dienas centra telpas uz laiku pārceltas uz Ķirurģijas nodaļu, jo dienas centra telpās pašlaik darbojas Karantīnas nodaļa, kurā izolācijas režīmā uzturas stacionārie pacienti ar aizdomām par saslimšanu ar "Covid-19" līdz analīžu rezultātu noskaidrošanai.

Starp pacientu pieņemšanām ir pagarināti intervāli, lai būtu iespējams veikt SPKC rekomendētos epidemioloģiskās drošības pasākumus – telpu vēdināšanu un dezinfekciju. Ārstniecības iestādes Latvijā aizliegts apmeklēt cilvēkiem, kam jāatrodas pašizolācijā, stingrā pašizolācijā, karantīnā vai kam ir augšējo elpceļu saslimšanas simptomi. □

72 stundas

Lai izglītotu iedzīvotājus, kā rīkoties krīzes gadījumā, Aizsardzības ministrija vakar prezentēja bukletu "Kā rīkoties krīzes gadījumā", kas izstrādāts sadarbībā ar Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu, Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestu un Valsts robežsardzi.

Bukleta simbols ir starptautiskais standarts "72 stundas" jeb trīs diennaktis, kurās iedzīvotājiem jāspēj nodrošināt sevi līdz brīdim, kad iesaistās atbil-

digie dienesti. Pieredze liecina, ka tieši pirmajās krīzes stundās, dienās var būt problēmas nodrošināt pilnvērtīgu pakalpojumu. Ja vien krīze nav totāla, situācija stabilizējas un pakalpojumi tiek nodrošināti.

Buklets tapis, pētot labāko visaptverošas valsts aizsardzības pieredzi, piemēram, Somijā, Zviedrijā, Šveicē, Singapūrā. Tas pieejams elektroniskā formātā aizsardzības nozares vietnē "Sargs.lv". □

Sagatavojis JĀNIS GABRĀNS